

РЕШЕНИЕ

№ 330

гр. София, 19.01.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 3 състав,
в публично заседание на 19.12.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ива Кечева

при участието на секретаря Мариана Велева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **7276** по описа за **2018** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от АПК вр. чл. 1, ал. 2 от ЗОДОВ.

Образувано е на основание решение № 9264/06.07.2018 г., постановено по адм. д. № 6449/2017 г. по описа на Върховен административен съд /ВАС/, Трето отделение, с което е отменено решение № 2031/27.03.2017 г., постановено по адм. дело № 10239/2015 г. по описа на АССГ и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на АССГ.

С искова молба вх. № 12389/09.07.2015 г. /именувана тъжба/ по описа на АССГ, от Е. Д. М. е предявен иск срещу Министерство на правосъдието (МП) и Главна дирекция "Охрана" към МП за заплащане на сума в размер на 20 000 лв. от всеки ответник, представляващи обезщетение за неимуществени вреди, причинени на ищеца на 18.06.2015 г., вследствие незаконосъобразни действия и бездействия на служители от Главна дирекция "Охрана" в Министерството на правосъдието, ведно с лихва от 18.06.2015 г. до окончателното изплащане на сумата, както и разноските по делото.

Твърди се, че неимуществените вреди са причинени от изключително лошите хигиенни и битови условия в ареста в СРС, който бил под земята. От лошите условия на ищеца му станало лошо, като това довело до психическо разстройство, депресия и цял месец след това не можел да се храни, имал болки в стомаха и сънувал кошмари.

В хода на съдебното производство ищецът, чрез определения за служебен процесуален представител от НБПП адв. Ю., моли съда да уважи исковата претенция в пълен размер. Изразява становище, че от събраните в хода на настоящото

производство доказателства, по безспорен начин се установяват унижителните, нечовешки условия, в които е бил поставен ищецът, както и неимуществените вреди, които е претърпял вследствие на тази подигравка с неговата личност. По времето на престоя си в помещението на СРС, независимо от продължителността, на ищеца е нанесен психически тормоз и се е почувствал унижен. Ищецът излага доводи за основателност на исковата претенция в представени по делото писмени бележки.

Ответникът – Министерство на правосъдието на Република България чрез процесуалния си представител юрк. Н., изразява становище за недопустимост на исковата претенция, поради липса на пасивна процесуална легитимация на министерството. Алтернативно, изразява становище за недоказаност на исковата претенция, тъй като ищецът не е доказал причинно-следствената връзка, нито настъпилата вреда, още повече незаконосъобразното действие или бездействие на Министерство на правосъдието. Сочи, че помещенията за настаняване на лишените от свобода в СРС към процесната дата били съобразени с изискванията на Наредба № 4/10.01.2018 г.

Ответникът – Главна дирекция „Охрана“ към Министерство на правосъдието, чрез процесуален представител юрк. Ж., моли за отхвърляне на иска като неоснователен и недоказан. Счита, че не се установяват елементите на фактическия състав на чл.1, ал.1 ЗОДОВ. Счита, че от представените по делото доказателства се установява, че помещенията за настаняване в СРС към процесния период са били съобразени с Наредба № 4/10.01.2008 г.

Представителят на Софийска градска прокуратура изразява становище за неоснователност и недоказаност на исковата претенция.

Административен съд София град, I отделение, 3 състав, като взе предвид изложените от страните становища и доводите на ищеца и извърши съвкупна преценка на доказателствата, намира за установено следното от фактическа страна:

От данните по делото се установява, че на 18.06.2015 г. ищецът, в качеството му на подсъдим, е бил заявен за конвоиране за съдебно заседание по дело по описа на СРС. В представеното от ГД „Охрана“ заверено копие на страница от книга за пребивавалите в арестни помещения (л.116), под № 4, за дата 18.06.2015 г., е отразена следната информация: час на приемане на лицето – 08:00 – 11:40; номер на помещението, в което е настанено лицето – 4; име и фамилия на задържаното лице – Е. М.; кой предава лицето – ЗС; в останалите графи (на кого се предава лицето; дата и час на предаване на лицето; подпис и фамилия на служителя, приел лицето; подпис и фамилия на служителя предал лицето) е отразено инсп. Ил. И.; „не е извеждан“.

Със заповед № АС-230/22.11.2011 г. на председателя на Софийски районен съд /л.66/ за нуждите на Главна дирекция „Охрана“ към Министерство на правосъдието, са предоставени следните помещения, прилежащи към сградата на съда, находящ се на адрес [населено място], [улица]: арест – две помещения, коридор, WC и килии в сутерена на сградата.

Със заповед № ЛС-04-857/06.06.2012 г. на министъра на правосъдието /л.77/ е възложено на председателя и административен ръководител на Софийски районен съд стопанисването на имот – публична държавна собственост, находящ се в [населено място], Столична община, район „Л.“, [улица], представляващ урегулиран поземлен имот I, кв. 60, местност „Л. III част“, с площ 2522 кв.м., заедно с построената в него пететажна сграда със застроена площ от 1410.31 кв.м.

Установява се, че със заповед № ЛС-04-1994/15.11.2012 г. на министъра на

правосъдието са утвърдени Правила за условията и реда за осъществяване на конвойна дейност от служителите на ГД „Охрана“ към Министерство на правосъдието (Правилата). В Раздел III, чл.15, ал.2 от Правилата е посочено, че за осъществяване на конвойна дейност се осигуряват сгради и помещения за служители на ГДО, както и помещения за временен престой и изолация на конвоираните лица, по изисквания съгласно Приложение № 3 от същите. В чл.15, ал.3 е посочено, че в сградите на съдебната власт се осигуряват помещения за служители и временен престой и изолация на конвоирани лица, съгласно Наредба № 4 от 10.01.2008 г.

От Главна дирекция „Охрана“, с писмо рег. № 3179/24.04.2019 г. (л.114), е представена докладна записка рег. № 4823/23.04.2019 г. (л.117), съставена от мл. инспектор И. И., в която е посочено, че видно от л. 33 на „книга за пребивавалите в арестните помещения“, рег. № 9317/24.09.2015 г., на 18.06.2015 г. е бил назначен за постови в помещенията за временен престой и изолация в СРС. Инспектор И. е заявил, че не си спомня към посочената дата да е имало проблеми или недоволство от страна на конвоираните лица по отношение на условията за пребиваване в помещенията. Помещенията се почиствали от чистачка два пъти седмично, а веднъж месечно се пръскало против хлебарки и гризачи, като почти ежедневно някои от конвоираните почиствали по желание.

По делото е представена докладна записка от сътрудник I степен в сектор „Конвоиране“ при ОД „Охрана- С.“, рег. № 6003/13.06.2015 г. /л.168/, в която е посочено, че на 13.06.2015 г. по време на дежурството му е извършена дезинсекция в „Конвоиране“ при ОД „Охрана – С.“.

В докладна записка, рег. № 8541/15.07.2019 г., от гл. инсп. Н. К., на длъжност инспектор конвоиране в „Конвоиране“ към РД „Охрана-С.“, е посочено, че помещенията за временен престой и изолация (ПВПИ) на СРС, към 18.06.2015 г., са били почиствани два пъти седмично от „изпълнител чистач“, назначен в РД „Охрана – С.“ през 2012 г. В резултата на извършена проверка е установено, че към 18.06.2015 г. назначеният „служител“ е изпълнявал служебните си задължения и не е отсъствал, поради платен годишен отпуск, отпуск по болест или друга причина.

В хода на съдебното производство са изслушани показанията на свидетелите М. С. П., В. Р. А., М. Г. Ц., И. И. И., които съдят възприема като ясни, конкретни и непротиворечиви.

Свидетелят М. П. заявява, че многократно е конвоиран в арестното помещение на СРС, което е малко, не се почиства и е мръсно. Има шишетата с урина, храна в помещението и фасове. Няма тоалетна и вода. Посочва, че за да бъде посетен санитарният възел трябва да отвори постовият. Помещението е под земята, а в две от четири килии има прозорец, който е около педя висок и педя и половина широк, поради което вътре не влиза светлина. Заявява, че в помещенията са настанявани около 15 човека, които седят по 5 -7 часа. Посочва, че е разговарял с Е. М., с когото се познава от 28 години. Според свидетеля състоянието на ищеца е ужасно, с оглед престоя в ареста. М. казвал, че го е страх от зарази и не може да диша в помещението.

Свидетелят В. Р. А. посочва, че през месец юни 2015 г. е работил в сградата на СРС към „Конвойна дейност“ на ГД „ИН“. По това време сградата се намирала на Римската стена. Заявява, че помещенията за престой, където настанявали задържаните, са били почиствани и дезинфектирани редовно. За тази цел била наета фирма, но свидетелят не си спомня честотата на извършване на тези дейности.

Заявява, че условията в помещенията за служителите и конвоираните са били едни и същи, а през месец юни не е виждал помещенията да са били пълни с боклуци. Според свидетеля тоалетните са функционирали, но не си спомня да ги е виждал. За ареста се е слизало по стълби, имало е прозорци и назначена чистачка, която почиствала, когато килиите били празни. Почистването се е извършвало поне два пъти в седмицата.

Свидетелят М. Г. Ц. заявява, че в ареста на СРС на [улица] е бил над петдесет пъти. Посочва, че след като го свалят от колата се е минавало през един тунел, след което се е влизало в сградата на СРС и се е слизало в мазето. Минавало се е през тъмно помещение, в което е имало много плъхове. Килиите, представлявали малки стаи с размери 5 м./3 м., в които е имало една желязна маса, студена пейка и един балатум, който бил накъсан, с жълт цвят, едно парно, което никога не е работело и винаги е имало до него камара от консерви и боклуци. Заявява, че всеки от задържаните си е изхвърлял там боклуците, имало е фекалии и урина. Така описаната обстановка в помещенията, според свидетеля, е продължила в периода 2003 г. -2017 г. В стаите не е имало тоалетна, а за да се ползва такава е трябвало да се чука на вратата. Обикновено е имало по един постови, който не е имал възможност да отключва килиите, тъй като бил сам и трябвало да чака помощен персонал. Посочва, че тоалетната е била неизползваема, задръстена, имало ужасна миризма на фекалии. Помещенията не са се почиствали. Според свидетеля в помещенията не е имало слънчева светлина, прозорците са били затворени, имало е прах. Счита, че там се е разболял от туберкулоза.

Свидетелят И. И. И., служител на ГДО, заявява, че доколкото си спомня в помещенията условията са били нормални. Имало е маси и пейки. Тоалетната се е намирала на не повече от 3-4 метра, като не си спомня да е била непочистена. В килиите не е имало течаща вода, а боклуци е имало, ако задържаните са ги направили. Имало е служител, който е почиствал, а неприятна миризма е имало понякога.

Въз основа на така установеното от фактическа страна, настоящият съдебен състав направи следните правни изводи:

С предявения иск се претендира обезщетяване на неимуществени вреди, за които се твърди, че са настъпили в резултат на незаконосъобразни действия и бездействия на Министерството на правосъдието и Главна дирекция "Охрана" към Министерството на правосъдието.

Становището на Министерство на правосъдието за липса на пасивна процесуална легитимация по исковата претенция е основателно, по следните съображения:

С решение № 8916 / 07. 07. 2017 г., постановено по адм. д. № 2939 / 2017 г., с което делото е върнато за ново разглеждане, Върховният административен съд приема следното: „До изменението на чл.130а на Конституцията на Република България (ДВ, брой 100 от 18 декември 2015 г.) имуществото на съдебната власт се управлява от министъра на правосъдието. Местоположението и видът на помещенията за временен престой и изолация на задържани се определят при проектирането на обектите на съдебната власт. Съгласно чл.16, ал.1 от Наредба № 4 от 10 януари 2008 г. инвестиционният проект на обект на съдебната власт се приема от експертен технически съвет при министъра на правосъдието. Що се отнася до хигиенните условия в такива помещения, поддръжката им е задължение на органите/длъжностните лица, които са отговорни за стопанисването на сградата. Съгласно чл.388, ал.1 от Закона за съдебната власт (в редакцията съгласно ДВ,бр.33 от 30 април 2009г.) министърът на правосъдието разпределя ползването на недвижимите

имоти, предоставени на съдебната власт, между отделните нейни органи и може да възлага стопанисването им на административните им ръководители.“.

Видно от заявеното в исковата молба, както и в уточнителните молби, ищецът не твърди вреди, свързани с изграждането на сградата, а претенцията е насочена срещу Министерство на правосъдието, в качеството му на собственик на сградата, който не е осъществил контрол във връзка с хигиенните условия в определени помещения в същата.

По делото бе установено по категоричен начин, че със заповед № ЛС-04-857/06.06.2012 г. на министъра на правосъдието е възложено на председателя и административен ръководител на Софийски районен съд стопанисването на имот – публична държавна собственост, находящ се в [населено място], Столична община, район „Л.“, [улица], представляващ урегулиран поземлен имот I, кв. 60, местност „Л. III част“, с площ 2522 кв.м., заедно с построената в него пететажна сграда със застроена площ от 1410.31 кв.м. Същевременно, със заповед № АС-230/22.11.2011 г. председателят на СРС е предоставил за нуждите на Главна дирекция „Охрана“ към Министерство на правосъдието следните помещения, прилежащи към сградата на съда, находящ се на адрес [населено място], [улица]: арест – две помещения, коридор, WC и килии в сутерена на сградата. От тези официални документи следва категоричен извод, че към процесната дата - 18.06.2015 г., помещенията, ползвани за престой на конвоирани задържани или лишени от свобода лица, в сградата на СРС, находяща се в [населено място], [улица], са предоставени за ползване и стопанисване на Главна дирекция „Охрана“. Следователно Министерство на правосъдието не е разполагало с правомощия да стопанисва процесните помещения в сградата на СРС, поради което и няма качеството на надлежен ответник по смисъла на чл. 205 АПК. Ето защо, искът предявен срещу посочения ответник е недопустим и следва да се остави без разглеждане.

Предявеният срещу Главна дирекция "Охрана" иск е процесуално допустим – съобразно разпоредбата на чл. 205 от АПК, искът е предявен срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто незаконосъобразни действия се твърди, че са причинени вредите.

Съгласно чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. За да възникне отговорност за дейност на ответника, предвидена в чл.1, ал.1 от ЗОДОВ, следва да са налице трите елемента от правопораждащия я фактически състав: 1. Незаконосъобразно действие или бездействие; 2. неимуществени вреди и 3. пряка причинна връзка между вредите и незаконосъобразното действие или бездействие. Отговорността е безвиновна - съгласно чл.4 от ЗОДОВ държавата дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това дали са причинени виновно от длъжностното лице.

С аргумент от чл.154, ал.1 от ГПК, вр. чл.144 от АПК в тежест на ищеца е да проведе пълно и главно доказване на всички елементи от фактическия състав на предявения от него иск, а на съда - да приеме за ненастъпили тези правни последици, чийто юридически факт е останал недоказан. Липсата на който и да е от елементите на фактическия състав на предявения иск обуславя неговата неоснователност.

Съгласно твърденията и обстоятелствата, заявени с исковата молба, ищецът

претендира настъпване на вреди в резултат на пребиваването му в арестните помещения за временен престой в сградата на СРС, за времето от 08.00 ч. до 11.40 ч. на 18.06.2015 г., с оглед лошите хигиенни и битови условия.

По делото е безспорно установено, че на горепосочената дата, за времето от 08.00 ч. до 11.40 ч., ищецът, е бил конвоиран и настанен в арестните помещения, в сградата на СРС, находяща се в [населено място], [улица]. От изслушаните по делото показания на свидетелите М. Ц. и М. П. се установи, че помещенията за временен престой и изолация в сградата на СРС, са били мръсни, със следи от фекалии и урина, силна неприятна миризма и слабо осветление. Същевременно от ответника не бяха ангажирани доказателства, които да опровергават така установените обстоятелства. В представените писмени доказателства са посочени единствено данни за извършвано почистване на посочените помещения от служител на ответника, което се потвърждава и от показанията на свидетелите И. и А.. Така осигуреното почистване на ареста обаче не е било съобразено с интензитета на ползване на процесните помещения и не е било достатъчно за поддържане на необходимата хигиена. Същевременно, установи се и че санитарното помещение, предвидено за ползване на задържаните лица, през процесния период е било изключително мръсно, като не са били осигурявани необходимите санитарни материали и хигиенизиращи средства.

Според чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ) никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. Лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления не могат да бъдат подлагани на жестоко или нечовешко отношение. „Нечовешко” или „унижаващо” отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода според постоянната практика на ЕСПЧ могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането. В разглеждания случай се установява нарушение на чл. 3 от ЕКПЧ, изразяващо се в поставяне на ищеца М. в условия, които са несъвместими с уважението към човешкото достойнство, и са довели до стрес и неприятни изживявания с интензитет, който надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

От изслушаните показания на свидетеля М. П. се установи, че ищецът се е чувствал ужасно след пребиваването си в арестното помещение в сградата на СРС, като се е притеснявал от зарази, от лошите хигиенни условия и липсата на въздух.

Поставянето в такива неблагоприятни условия дори и да не е довело до реални здравословни неразположения или трайни увреждане на психическото или физическо състояние на ищеца, само по себе си представлява унижаващо отношение, което би могло да рефлектира върху човешкото достойнство. Ето защо, настоящият съдебен състав приема, че в случая е установено

осъществяването на трите елемента от правопораждащия отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ фактически състав: незаконосъобразно действие и бездействие; неимуществени вреди и пряка причинна връзка между вредите и незаконосъобразното действие/ бездействие.

Според ЕСПЧ, страданията, причинени на лице, задържано при условия, които са толкова лоши, че да представляват нечовешко или унижително отношение по смисъла на чл. 3 от Конвенцията, не могат да бъдат компенсирани чрез самото констатиране на нарушение, поради което в полза на ищеца се следва обезщетение за претърпените неимуществени вреди.

Съгласно чл. 52 от ЗЗД съдът присъжда обезщетение по справедливост. В тази връзка следва да се посочи, че според ЕСПЧ, времето, прекарано от съответното лице в нечовешки или унижителни условия, е най-важният фактор за оценка на претърпените вреди. Като отчита характера и интензитета на настъпилите вреди – ищецът е изпитал неприятни усещания, в резултат на сравнително краткия престой в процесните помещения (приблизително 4 часа), съдът приема, че справедливото обезщетение за установените неимуществени вреди е в размер на 100 лв. Искът е неоснователен в останалата част до пълния претендиран размер от 20 000 лв. и следва да се отхвърли.

Основателна е акцесорната претенция за присъждане на лихви, върху присъденото обезщетение, считано от 18.06.2015 год. – датата на преустановяване на незаконосъобразните действия и бездействия, до датата на окончателното му изплащане. При незаконни актове на администрацията началният момент на забавата и съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане е влизане в сила на решението, с което се отменят унищожаваните административни актове, а за незаконни действия или бездействия на административните органи - от момента на преустановяването им. В този смисъл Тълкувателно решение № 3/22.04.2005 год. на ОСГК на Върховния касационен съд по т. гр. д. № 3/2004 год., в частта му по т.4.

Воден от горното, Административен съд София град, I отделение, 3-ти състав,

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Охрана“ към МП да заплати на Е. Д. М., ЕГН [ЕГН], сума в размер на 100 (сто) лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, причинени от поставянето на ищеца в неблагоприятни условия в помещенията за временен престой и изолация в сградата на Софийски районен съд, находяща се в [населено място], [улица], за времето от 08.00 ч. до 11.40 ч. на 18.06.2015 г., заедно със законна лихва върху присъдената сума за периода от 18.06.2015 г. до датата на окончателното й плащане, като **ОТХВЪРЛЯ** предявения иск, в останалата му част, до пълния претендиран размер от 20 000 лв., заедно със съответно претендираните лихви.

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ иска, предявен срещу Министерство на правосъдието, за заплащане на сума в размер на 20 000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, причинени от поставянето на ищеца в

неблагоприятни условия в помещенията за временен престой и изолация в сградата на Софийски районен съд, находяща се в [населено място], [улица], за времето от 08.00 ч. до 11.40 ч. на 18.06.2015 г., като **ПРЕКРАТЯВА** производството по адм. д. № 7276/2018 г. по описа на АССГ, в тази част. Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба пред Върховния административен съд, в 14-дневен срок от съобщението до страните за постановяването му.

Съдия: